

SÁROSPATAKI

LII. ÉVFOLYAM 1936.

SZEPT.-OKTÓBER HÓ

IFJUSÁGIKÖZLÖNY

FŐSZERKESZTŐ: GÖNCZY ÁRPÁD

FELELŐSSZERK.: TÓTH GUSZTÁV

MUNKATÁRSAK: ABLONCZY DÁNIEL,
DOBISZ JÁNOS, FODOR JÓZSEF, JÁNOSI
FERENC, JÓNÁS IMRE, KIRÁLY KÁLMÁN,
ORGOVÁNYI GYÖRGY, SZIKSZAI ISTVÁN,
VINCZE JÓZSEF

TARTALOM:

Baltazár Dezső. — Elindulás. *Ablonczy Dániel.*
— Hittanhallgatók Egyletének 1936/37. évi programja. *Jánosi Ferenc.* — Jó úton járunk? *Fodor József.* — Néhány szó az egyházkritikákról. *Orgoványi György.* — Az existencia kulturrelációi. *Sziksza István.* — Héja helyett. (Novella). *Tóth Gusztáv.* — Versek: Isten. *Orgoványi György.* — Este a tanyán. *Békés Géza.* — Az én palástom. *Vincze József.* — Össze-vissza. *Horváth László.* — Költői sors. *Orgoványi Gy.* — Emlékezünk. — II. Rákóczi Ferenc imádságai. — Könyvismertetés. — Hirek.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL SÁROSPATAK, FŐISKOLA. — KIADÓHIVATALI FŐNÖK: CZEGLE IMRE.

MEGJELENIK JULIUS ÉS AUGUSZTUS HÓ KIVÉTELELÉVEL HAVONKÉNT. — ELŐFIZETÉS: EGÉSZÉVRE 3 P, FÉLÉVRE 1:50 P, EGYSZÁM 30 FILLÉR. — NYOMTATTA RÁCZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJA, SÁROSPATAK

BALTAZÁR DEZSŐ

A végtisztességet tevő igehirdetés így örökítette meg a magyar református Sion nagy halottjának emlékezetét: — „viszi (a halál) *harangszavát*: szívünkbe nem nyilallik-e majd csend, ha nem halljuk őrtornyainkon tiszta ércét megkondulni: vivos voco, fulgura frango? Viszi az ő nagyméretű egyéniségét: kiben fog a kálvinista lelkész önmaga nagyított, hősies képére ismerni? Viszi az ő *erős kezét*: ki fogja tartani úgy a kormányrudat, ha a hajót gonosz szelek hányják-vetik? . . . Viszi zsákmányát, Baltazár Dezsőt, *ellenség ostorát, fajtája címerét, seregek zászlaját*, nagy éjszakánknak egyik szép fényes csillagát.“

Nagy Sándort, a keleti nagy hódítót már gyermekkorában sarkalta a hódítási vágy. Játzópajtásainak egyszer keserűen mondta: Barátaim! atyám, Fülöp énelöttem mindent elfoglal, nem hagy semmiféle fényes és nagy dolgot cselekednem! Elgondolkozva, ha mi, sötét magyar református életünk ifjúsága magunkbaszállunk, azt látjuk, hogy mielőttünk is jártak-járnak dolgos, törtető Fülöpök, — mégis Isten akaratából annyi kötelesség, munka vár reánk, hogy csak erónk legjavát összeszedve lehetünk képesek azokat elvégezni. Mi azért — amúgy is elkéstünk vele — nem tétlen siránkozással emlékezünk meg Baltazár Dezsőről, hanem *erőt szeretnénk gyűjteni* emlékezetéből.

Magyar *bűneinket* így hányja szemünkre: „szörnyű bűnhődésünket nagy bűn előzte meg: a magunk bűne. Hivatásunkhoz, multunkhoz, őseink dicsőségéhez, a vérünkhöz, lelkünkhöz, a hazánkhoz, Istenünkhöz hűtlenek lettünk. A gyávaság, mely az ellenség előtt lerakja a fegyverét, de a védtelen testvére reáemeli, becstelenség, — rablás . . . , hazudás . . . ; a család, az erény, a becsület kicsufolása; a munka dicsőítése, de azért kerülése; a haza kicsinylése, gyalázása, elárulása, a hit kigunyolása; a vallás üldözése; az Isten megtagadása: ezek lettek olyan érdemek, hogy aki bennük vitézkedett s kitünt, az lett dicsőített.“

Harcunk megharcolásához útbaigazító lehetőségként figyelmeztet bennünket *a Jézus Krisztusra*: legyünk neki igaz tanítványai. Ne csak a türesben, hanem a cselekvésben is legyünk nagyok. „Az Úr fogja építeni a házat s nem hiába fáradnak az építők.“

Mi úgy érezzük, hogy Baltazár Dezső halála megdicsőülés volt, élete pedig és szolgálata, mely erős szegletkőként épült bele a magyar református egyház történelem-épületébe, világító példánk nekünk:

Ki éjben születik majd mit csináljon?
Dolgozzék, imádkozzék, tőrjön, várjon
S a sírba is reménységgel szálljon;
Ha könnyel sózott kenyerét megette,
Mert változnak a csillagok felette. — *Reményik.* —

Elindulás . . .

Bir. 18 : 1, 2, 5, 6. v.

Nagy az izgalom Estháolban és Czórában. Sátrak között nyüzsög az élet. Éjszakánként egybehívó, táborba szólító tüzek fénye világít. Dán törzsének férfiai készülnek támadásra. Egy a vágyuk: elindulni innen a hegyes-völgyes Lais termékeny legelői felé. Át a határon növekvő lendülettel. Ha itt-ott kétségesskedő hang szólal meg: letorkolják. A hódítás, a törtetés, a térfoglalás lendülete tüzesíti ki az arcokat. És Izráelben még király sincs, aki központi hatalommal fenntarthatná a Józsue alatti területfelosztás tradícióját. Nincs, aki az életerős többetakarást az alattvalóság kereteibe szóríthatná vissza. Nincs király és a mult nem kötelező kapocs többé.

Minden elindulás a győzniakarás szándékával áttörés a határon. Mi is indulóban vagyunk. Elindulásról beszélnek az éjszakánként vagy nappal is imára kulcsolódó édesanyai kezek. Erről beszél a város utcáin naponként végighangzó teológus baka-bakancsok kopogása, a diákfülnek csak szünetjelzőskor kellemes csengőszó. Az új iskolai év diákjainak szívében fogadások fogannak, tervek rügyeznek, elszánások indulnak útra.

Ha ezek a fogadások, tervek, elszánások évvégére gyümölcsésé érnének a pataki diák kert gyümölcsfáin: ez a mi diákelindulásunk is áttörés lesz a határon. Ezekben az eredményekben át kellene lépni eddigi életünk kereteit. „Interregnum“ ideje alatt, jegyzézésig új tekintélyek nőnek, új rekordok születnek meg. Ez mind lehetőség, de igen jó elinduláskor erre gondolni. Arra, hogy az évvégi eredményekért felelősek vagyunk: kevesebbet kell az idén lustálkodni, mulatni és sokat kell magunkat legyelmezni, többet kell az idén tanulni, dolgozni, mint eddig. Ez lesz a határátlépés nem képességeink, de eddigi eredményeink határán. Az csak mesebeszéd, hogy mi többre képesek ne volnánk.

A rózsát illatáért, a fát gyümölcséséért becsülik meg. Minden valami célt szolgál. Dán törzse örökséget keres magának. Úgy érzi, hogy osztozkodáskor kitagadták jogos örökségéből. Ez a cél elindulásuk iránytűje, mozgatója. Pataki diáktestvérem a te elindulásodnak is irányt kell keresni. Igen sok diákot váratlanul érne ez a kérdés: mi a céled? Diákéletek örvénybe kerülésének a céltalanság az oka. Sokszor meg az, mert az iránytű lefelé mutat. Azt sohasem szabad elfelejteni, hogy haladásunk, életünk, szolgálatunk minősége a célválasztástól is függ. Minél magasra-

törőbb a cél, nemesebb az eszmény, annál többet ér az érette folytatott munka.

Dán törzse az örökség elfoglalására indul. Nekünk is örökségeinkért kell dolgozni, fáradni.

Van egyéni örökségünk a rátermettség, amit tudással kell kiegészíteni, fényesre csiszolni. Át kell venni apáink, elődeink örökségét, hivatalát és erre fel kell készülni.

Van nemzeti örökségünk. Nemzeti mult, megcsontított ország, belső gyűlölködéssel, osztályharccal, egykés öngyilkossági törekvéssel, szétesett nemzeti öntudattal. Ezt az örökséget csak igen felkészült, igen rátermett, igen elszánt ifjúság veheti át, amelyik már itt az iskolás padokban viseli a felelősség terhét.

Van egyházi örökségünk. Példaadó ősökkel, fogyó létszámmal, üres diplomokkal, sok-sok istentagadással, erkölcstelen és züllött fiatalisággal. A példát át kell venni őseink erényeiből, a felelősséget vállalni kell, de nem bírálásban, hanem a munkában és az önnön megjavulásunkban.

Efraim hegyén egy kis csapat bukkan elő, ez az előrs, a kikémlő csapat, amelyik az elindulást készíti elő, ki kell kémleni az elfoglalandó területet. A versenyt mindig tréning szokta megelőzni. A mi örökségünk tréningje, előkészülete: diákéveink. Diákéletünk, a tréningidő, a mérlegelés időszaka. Az előkészület döntő tényező, mert a képesség, az akarat, a lelkesedés csak lehetőség, amit ki kell használni. Olyan a tréningnélküli versenyző, mint a köszörületlen borotva. Hiába kiváló a penge, ha egyszer nem köszörülték ki. A diákélet, mint tréningidő számítható be, azért minden naplopás, pohár melletti éjszakai tékozlást jelent. Jaj a tékozlónak!

Régen talán lehetett tékozolni, de ma nem lehet. Isten igéjének fényében hirdetem a megépülő ifjúságot. Tékozolt örökséget csak tékozlást kerülő ifjúság vehet át. Nem a szájhősködésben, de a munkában, abban, hogy szorgalmasan tanulok, nem a hizelgésben, de egymás szolgálata által, nem a mellverésben, de az alázatos többetakarásban kell magasabb igényeket támasztani. Úgy épül meg a jövő, az átveendő örökség, úgy lesz értékes az előkészületünk, ha megbecsüljük magunkat. Csak megépülő ifjúság beszélhet megépülő magyarságról és megépülő egyházzal.

Előörsi elhivatásunk így nyeri meg az Isten áldását: „Menjetek el békességgel, a ti útatok, amelyen jártok az Úr előtt van.“ Ez az áldás legyen az Ámen nem a meditáció végén, de a mi megépülésünkben.

Ablonczy Dániel.

A „Hittanhallgatók Egyleté“-nek 1936–37. évi programja.

Jézus mondja: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és teljes elmédből és teljes erődből. — Ez az első parancsolat.

A második pedig hasonló ehhez: Szeresd telebarátodat, mint magadat. Nincs más ezeknél nagyobb parancsolat.“

(Márk 12:30–31.)

Mint minden igazi élet, úgy a teológusoké is kétsíkú: *vertikálisan és horizontálisan* halad előre. Eppen ezért a Hittanhallgatók Egylete is, mint amelyik egylet a teológusok életének egyfelől egységes kerete, de ugyanakkor motiváló tényezője is akar lenni, — programját ebben a két síkban kell hogy körvonalazza. A határok, amik között a teológus élet, tehát a mi programunk is mozog: *vertikális síkban: egy teológus — és az Egy Isten; horizontális síkban pedig: egy teológus — és a közösség.* Programunk annyiban lesz élő s így értékes, amennyiben ez a két sík minden egyes teológusban metszi és folytonosan metszi egymást s amennyiben a határvonalak közelednek. Így adódik számunkra a Márk által megőrzött jézusi ige lényege, mint program: *Közelebb Istenhez — és közelebb egymáshoz!*

Vertikális síkban, az „egy teológus — és az egy Isten“ határvonalaknak szempontja alatt programunk vezető gondolata az, hogy egyen-egyen Isten szolgálatára készülünk s így az Egylet feladata itt: egyes teológusok önnevelésének szolgálata. Alapszabályunk ezt így fogalmazza: Az Egylet célja: tagjainak ismeretkörét a teológiai és rokntudományokban szélesbíteni, iskolai tanulmányaikat továbbfejlesztetni és leendő nagy hivatásuk betöltéséhez előkészítő gyakorlatokkal szolgálni. E célok elérésére a következő eszközök szolgálnak: a teológiai és rokntudományok körébe vágó értekezések és más vallásos irányú dolgozatok készítése és ezeknek megbi-rálása, szónoklati és szavalmi gyakorlatok, vitatkozások és pályázatok. Mindennek összefoglaló kerete a hetenkénti teológus közgyűlés, melynek műsorösszeállításánál a következő szempontokat fogjuk érvényesíteni: Mindenkinek, egy évben legalább egyszer, szerepelnie kell. Eppen ezért az I. éves testvéreink, minden különösebb felkérés nélkül, sorrend szerint vállalják a gyűlések imádsággal való bevezetését. Gyűléseinken az eddig-nél több alkalmat fogunk adni a teológiai tudományokkal való egyéni foglalkozás megmutatásának. Számítunk itt elsősorban azokra a testvéreinkre, akik Brunner-jutalomkönyvet kaptak s a nyáron teológiai kérdésekkel fog-

lalkoztak s az év folyamán is foglalkozni akarnak.

Ugyanitt kérjük író és költő teológus testvéreink munkáját. A lassan kiveszőben levő szavalmi teológus-típus utánpótlására is számítunk, különösen ez annyi szép ígéretet mutató I. éves teológusok részéről.

A vitaesték rendezésénél igénybe vesszük testvéreink kiapadhatatlannak ismert kezdeményező készségét. Alkalmadtán mi magunk is szolgálhatunk témával.

Még mindig a vertikális síkban mozgunk, tehát az egyes teológust és az egyes teológus növekedését tartjuk szem előtt az Egy Istenre vonatkoztatva, amikor előadók meghívását is kötelességünknek tartjuk, akik, eltérően az előző évek gyakorlatától, elsősorban elvi kérdéseket lesznek hivatva tisztázni előttünk.

Mindaz, amit eddig elmondottunk, programunk elvi megalapozásánál fogva csak kiegészítése akar lenni annak a sok-sok lehetőségnek, amit egyes teológusnak a teológiai tudományosság, az egyéni hitélet, a bibliaolvasás, önvizsgálat, az internátus s általában a teológus élet ad.

Egyletünknek a fentiekben körvonalozott vertikális síkú programja egyszerre met-szeni fogja a *horizontális síkot*, ha úgy tekintjük, hogy amikor egyen-egyen megmutatjuk szolgálatunkban való többélevésünket, ugyanakkor *egymást is* építjük. A „közelebb Istenhez“ gondolata itt fog kapcsolódni az „egymáshoz közelebb“ parancsához és pedig úgy, hogy az egyes teológus helyett a közösségre helyezzük a hangsúlyt. Idevonatkozó munkánk a következő:

Már az internátusi lakótársak megválasztásánál is tekintettel voltunk nemcsak arra, hogy olyanok kerüljenek egymáshoz, akik jól összeférnek, hanem akik egymás munkája és hite által valóban nőnek. Különösen fontosnak tartjuk itt az évfolyamidős és szobafőnök testvéreink segítségét, hogy főleg az I. éveseket — elpazarolt teológus éveimre gondolok itt, ne hagyják tétlenül ülni, hanem adjanak nekik — esetleg a szaktanár szíves útbaigazítását is igénybe véve — tudományos foglalkozást, jó és elolvasandó könyvekre hívják fel a figyelmüket, magánexegézis s más dolgozatok írására az idősebb testvér szeretetével neveljék őket.

Súlyt helyezünk arra, hogy a Teológus Internátus úgy élje életét, mint egy kis gyülekezet. Eppen ezért az áhítatok sorrendjét egységes elgondolás szerint egész évre elterveltük, hogy mindnyájan és mindenkor Egy Névnek: a mi Urunk Jézus Krisztus nevének

és egy isteni gondolatnak jegyében gyűljünk össze.

Kedves, de ugyanakkor sok tapintatot kívánó tervünk az imaközösségeknek lakótársak között való kiépítése. A diákbielikörök áldott lehetőségeinek további kihasználása mellett az erélyes ellenőrzés evangéliumi gondolatát is szem előtt fogjuk tartani.

Itt említjük meg, hogy a teológus élet zavartalan egységének biztosítására — előző évek tapasztalatainak okulva — felújítjuk az ifjúsági fegyelmi bizottságot.

A Teológus Egylet közösségén kívül a gyak. teológiai-, filozófiai-, pedagógiai- és faluszeminárium, az öregcserkészlet, a levante-tanfolyam, a Népfőiskola és Munkatábor azok a munka- és életközösségek, ahol a teológus ifjúság többé-kevésbé érdekelve van, s így az azokkal való kapcsolatba jutást és együttmunkálkodást mindig szem előtt fogjuk tartani.

Kedves és fontos kötelességünknek érezzük a múlt évben a városi intelligens családokban annyi meg nem hálálható melegséggel fogadott családmiszió továbbfolytatását és még intenzívebbé tételét. Hiszen talán ez az a terület, ahol az: „egy teológus — és a közösség“ határvonala a legláthatóbban konvergál. Növelni akarjuk munkánk bensőségét az időnkénti teológus szeretetvendégségek megrendezésével, amelyekkel — legalább némileg — viszonzni szeretnénk a családok irántunk tanúsított kedvségét.

Fel akarjuk újítani azt a munkát is, ami az előző években feledésbe ment ugyan, de amit a teológusok már végeztek: a helybeli lelkipásztor által Kispatakon, Héccén és Újtelepen tartott családi istentiszteleteken szavalattal, novellák felolvasásával való részvételt.

A tanya- és szóránymiszióban már a múlt évben és a nyár folyamán is történtek drága megmozdulások, amiknek energiáját egyre inkább növelni akarjuk az önkéntes jelentekzők által.

Programmunkba vettük december első hetére egy irodalmi est rendezését helybeli és meghívott szereplőkkel.

A legációkat, melyek egy gyülekezet közösségébe vezetnek be, elő akarjuk készíteni egész teológus, de főleg internátusi életünkkel, hiszen minden Teológia voltaképpen egy kis gyülekezet.

A cserediák-akción át más teológiákkal akarunk kapcsolatba jutni s így a más hely és más lélek sok ösztönző hatását bekapcsolni a mi életünkbe, míg a teológus konferenciákon való részvételünkkel legfőbb célunk: egymással-Istenért — gondolatát akarjuk ápolni.

Mindenben és mindenütt azt az ígét tartjuk vezérünknek, amit írásunk elé tettünk: Szeresd az Istent — ez a vertikális sík és: szeresd felebarátodat — ez a horizontális sík.

És ha az ebben az ígében és ezen át a mi

programmunkban meglevő két sík ennek az évnek minden percében és minden egyes teológusban metszeni fogja egymást, — úgy munkánk nem lesz hiábavaló.

Nem pedig azért, mert a két sík metszővonalán kigyúl egy kereszt: a Krisztusé.

... S mi egész életünkkel vállalni akarjuk ezt a keresztet!

János Ferenc

IV. é. hh., teológus elnök.

Jó úton járunk?

Az idő változásai, a helyzetváltozások mind új célkitűzésekre készítetik az embert. Az indulásoknál, kérdéseknél hajlandók vagyunk nagyokat mondani, nagyokat fogadni. Ilyenkor önkénytelenül a „bírom?, nem bírom?, elérem?, nem érem?“ kérdések vetődnek fel s fokozzák, vagy izgatják önbizalmunkat. Ezeket a kérdéseket latolgatva s elintézve magamban, tűzöm ki elnöki célokat s tűzöm ki Önképzőkörünk ezévi munkájának közös célját is.

Önképzőkörünknek nemcsak célja, hanem feladata is, hogy a tanító önképzésének, illetve az önképzés megkezdésének alapot s később irányt adjon. Az egyéni tulajdonságok, néha kiváló sajátságok kifejtésén, kiművelésén kívül célja, hogy a tanítónak bizonyos fokú sokoldalúságot is adjon, hogy talpraesetten állhasson bírálói, a nép elé. Ezt a célt szolgálja az Önképzőkör évtizedek óta több-kevesebb sikerrel. Ezen a célon kívül kell lenni olyan célunknak, s van is olyan célunk, amelyet korunk, a mai kor ifjúságának világnézete, a mai ifjúság nagyon rokonszenves törekvése, a fajkeresés, fajvédelem, fajszolgálat tűz elénk. Ezek a problémák körünkben is végzik mozgató hatásukat már régebben, azonban ez csak a múlt évben vált érezhetővé, amikor ifjúságunk intenzívebb figyelemmel fordult e problémák felé. Elhatároztam, hogy a Kör által célul kitűzött s irányul elfogadott kérdéseknek szentelem egyéni munkámat, s a Kör munkálkodását is.

Ez a munka a konkrétumok adásában két részre oszlik, s a vezetés, irányítás is két irányú lesz. A két munkakörben külön vezetők dolgoznak. Egyik rész a csonka országban élő magyarság minél behatóbb megismerése, megbecsülése, megszeretése, aminek útja a falutanulmány, népünk sajátságos lélektanának tőlünk telhető megismerése, terjesztése, ápolása, ismertetése a népnek.

Másik része munkánknek a határon túli Magyarországgal függ össze, aminek már van is némi eredménye. Kapcsolatok kiépítése a megszállt területi ifjúsággal, iskolákkal, egyesületekkel. S továbbmenve keresni a kapcsolatot a világon szétszórt magyarsággal. (Itt

sokat köszönhetünk a „Soli Deo Gloria“ egyesületnek.) Ez utóbbi talán túlságosan merész dolog, de e kérdés életfeltételeink egyike, a közösség nagy elhatározásra jogosultsága, egy kör akarata, mint az egyéni akaratok eredője elveszi merészség színezetét s megvalósíthatóvá teszi.

Ezek a célok, amelyek a megvalósítást várják. Ha részben elérjük, mint kezdeményezők már némiképen eleget teszünk kötelességünknek. Törekvésünkhöz Isten segítségét kérve, ebben a mederben indítom el önképzőköri munkámat.

Fodor József
V. é. t. n., ifj. elnök.

Néhány szó az egyházkritikákról.

Sok szó esik mostanában az egyházzal. Az a súlyos harc, amit Barth Károly Németországban a hódító nemzeti szocializmus ellen a fajörületben már elveszni látszó evangéliumi egyházért és a kijelentés tisztaságáért vívott, terelte rá világszerte a figyelmet. De nemcsak az előző évek ilyen súlyos küzdelme, hanem a napjainkban egyre nagyobb erővel jelentkező szociális igényeket kielégíteni akaró vágy, mely természetesen, ha vele, ha ellene, de mindenképpen kapcsolatba kerül az egyházzal, mint a tiszta szociális eszmék örök hordozójával, állították azt oda a helyeslés vagy a kritika pergőtüzébe. Ott kiéleződött egyház és állam helyzete, itt kérdéssé vált az egyház és társadalom közötti viszony.

Ha igazán tisztán akarunk látni ebben a kérdésben, meg kell végre látnunk azt, hogy az egyház két malomkö között őrlik. Vegyük például azt, hogy az egyház minden további nélkül megalkuszik az állam intézményes erejével, akkor kétségtelen elveszíti azt a sajátos örökkévaló jellegét, amiért érdemes élnie. De ha annak elleneségül, akkor is méltán érheti az a vád, hogy olyan jogot bitorol, mely nem neki adatott és tagjait a földi élet nagy értékétől, a nemzet iránti köteles hűségtől fosztja meg. Ha nagyon törődik a szociális igazságok hirdetésével, könnyen részesülhet abban a kritikában, hogy elvilágiasodott, de ha nem törődik velük, a vád az, hogy érzéketlen, merev, nem látja a kor sürgető követelményeit, szóval ortodox és újból csak ortodox.

Mielőtt kritizálunk, lássuk meg tehát az egyház nehéz helyzetét. Ha mindenben, mindenütt és mindenkor megalkuvás nélkül egyetlen fundamentumát, az Igét érvényesítené, nagyon sokszor leküzdhetetlen ellentétbe kerülne mindennel, ami földi és emberi, úgy intézményekkel, mint nagy elvekkel. Ezért a felhangzó kritika végül is csak az egyházat dicséri. De az egyháznak tudatában kell lennie, hogy maga is külső formájában földi intézmény, ezért e világban meg kell találnia helyét, amihez azonban nem a kritikára, hanem a megértésre van elsősorban szüksége.

Ma minden ember szeret kritizálni. Ebben a tekintetben a mi társadalmunk úgy el van kényeztetve, hogy sokszor hajlandó minden habozás nélkül királyt koronázni azt a tök-

filkót, aki neki hajt mindennek, amit nem ért, ami olyan távol van tőle, mint a Vénusz a Földtől és ami számára olyan értéket képvisel, hogy egyszerűen nem tudja elviselni. Nagyon sokszor hangzanak el ilyen alapokon éles kritikák az egyház ellen is. Pedig a kritika olyan szent és tiszta művészet, hogy ahoz szentségtelen kézzel nyúlni a legenyhébb szóval is szemtelenség. Mert lehet kritizálni joggal és jog nélkül. A kritika építhet vagy tönkretelhet és el merjük mondani, hogy ma legalább annyi embert pusztít el a rosszul gyakorolt kritika, mint a tüdőbaj.

Az egyházkritikának egyetlen lehetősége van, ha az az Ige alapján történik. Az egyház mindenestől az Igéé és az Ige az egyházé. Ezért minden korholó és helyesítő szó csak az Igéből és semmi másból sem fakadhat. Jogtalanul és törvénytelenül hangzik felénk a kritika minden olyan intézmény vagy világnézet oldaláról, mely elismerni nem akarja az Ige hatalmát és magát ki akarja vonni a bűvös körből, mellyel Isten a választottakat körülbástyázta az egyházban.

Ezért az egyház nem törődhetik és nem is törődik az így hangzó rosszalásokkal. Minden intézményt csak az kritizálhat helyesen, aki a dolgokban benne él, a kritikának abban a nemesebbik értelmében, hogy azzal a tökéletesítés felé törünk és célunk az örök javítás. Természetesen ezzel nem akarjuk azt a tényt elleplezni, hogy minden kritika csak egy felsőbb pontról nézve adódik, ha abban valaki a dolgok fölé emelkedik, csupán csak arra akarunk figyelmeztetni nyomatékosan, hogy a tiszta kritika velejárója az együttérzés, az alapok látása és annak az igazsághoz való odaállítása. Ezt megköveteli az objektivitás törvénye is, mert valaki hogyan kritizálhat valamit tárgyilagosan, ha már eleve ellenségének érzi magát. Ez nem kritika, csak levegőbe való beszéd, megfertőzése a szavaknak, együgyű szélmalomharc, ami annál veszélyesebb, mert a megdönthetetlen akarja ledönteni, a bizonyosat akarja elködösíteni.

Senkinek erővel a száját befogni azonban mégsem lehet és a sok hollójslatot megelőzni ugyanúgy nem lehet, de lehet és kell is óva intenünk mindenkit attól, hogy felelőtlenül bírálgassa az egyházat. Az egyház ugyan, ahogy fentebb is mondtuk, külsejében em-

beri intézmény és ennyiben elbírja a kritikát, de annak csak az Ige alapján lehet megszólalnia. Aki nagyon sokat beszél az egyház szociális tennivalóiról és abban talál kifogást, az merőben eltéveszti a dolgot, mert az egyház nem erre küldetett, hanem az Isten országának hirdetésére és terjesztésére. Az megint más kérdés, hogy az Isten országa magába foglalja a legtisztább szocializmust, melynek alapja az egymás iránt való szeretet. Az egyház szocializmusa a legerősebb realitás-érzékből fakad, mely számol az emberi gonoszúsággal és ezért elsősorban javítani akar. A szeretetmunkát se érje ezért gáncs, hogy az aprópénzreváltása magasabb szociális eszméknek, hiszen ezzel az egyház épen az alapok hiányára mutat rá, mert ezeket a bajokat megoldani csak egységes, minden társadalmi osztályt átfogó együttműködéssel lehet, aminek egyetlen hajtóereje, embertársaink szeretete.

Ne akarjunk mi „izmus“-okat összekavarni s felönteni valami émelygős morálszószsal, mindezt kitenni a kirakatba és körülujjongani, hogy — ime az egyház, — mert egyszerre kiderül, hogy csak morálpáralizisünkre keresünk enyhülést és weekend-vallásosságunkat, mely csak vásár- és ünnepnapon éli ki magát, próbáljuk megmagyarázni. Az egyház kőfal, melyet még a rádobott sár is összetart és erőssé tesz. Az egyháznak hidrafejei vannak, ha egyet leütöl, tíz és száz nő helyébe. Nem is az egyházat kell nekünk féltenuünk a kritikák özönétől, mert az annál erősebben fog állani, mennél inkább próbálják megingatni, hanem féltjük, erősen féltjük a kritizáló embert. És ez a fájdalom, aminek egyszer már így is hatalmasan hangot kell adni, a fájdalom-

nak, mely emészt és gyilkol. Embereket hallani, akik egyébként józanoknak, értelmeseknek látszanak, amint — Isten tudja — honnan lopott és hazug illuziókból összetákolt világnézetüket a szent együgyűség nevében egy rosszul értelmezett természettudomány vagy álszocializmus hintáján állva huhogják bele a világba. Olyanok ezek a szegény emberek, mint a baglyok. Nem olyan bölcsek, de épenolyan vakok.

Le kellene végre már rántani a leplet ezekről a szegény emberekről és meglátni bennök a veszendő lelket. Hogy minden cinizmus üres csillogás rajtok, hogy csak szavakban élnek, egyébként őket is nyugtalan félelem tölti el s mindannak léte, ami ellen kapálóznak, rettenetes súllyal nyomja őket. Bizony csak félszeg cinizmus ez, hála Istennek és nem szívből jövő. Felmázolt cifraság és nem belső arc. Maszk és csörgősapka, nem test, hús és vér. Ezért azt üzenjük mi Néked, aki megváltó nagy terveket forgatsz agyadban, a szocializmus emlőjén nevedel és tele vagy materiális konoksággal, akit megfertőzött az erő bölcselete és kis „übermensch“-ikéket akarsz titokban felnevelni, vedd le ezt a csúnyábbik arcod és értsd meg végre azt, hogy nincs semmi értelme leszólni olyan dolgokat, melyek végeredményben ugyanazt akarják, mint Te, jobbatenni a világot, hanem a kritizálás helyett keress magadnak az egyházban egy pontot, ahol dolgozni és harcolni tudsz igazi eszményeidért, ha vannak, — ha pedig nincsenek, akkor ne beszélj és tedd meg embertársaidnak azt a parányi szívességet, hogy ne üsd az orrod dolgokba, melyet felfogni és megérteni nem tudsz. *Orgoványi György.*

Az existencia kultur-relációi.

Napjaink filozófiai és ezzel egyben kulturális megnyilatkozásait szemlélve, valamilyen csodálatos átalakulásnak lehetünk tanúivá. Kulturképeink egypár évtized leforgása alatt nemcsak az erjedés, de ezzel egyben az átalakulás jeleit is mutatják. Ennek az átalakulásnak a belső rugóit és legrejtettebb mozgató okait próbáljuk sorainkban felfedni. Éppen ezért mindazokat a kulturákat figyelembe vesszük, amelyek jelenlegi kulturánk belső alapjait megvetették, helyesebben szólva, amelyek mindmostani kulturképünkhöz, ha nem is folyamatosan, de mégis csatlakoznak. Ezek a kulturák: *az egyiptomi, a babilóniai-zsidó és a görög-római kultúra.*

Hogy megkezdhessük ezt a vizsgálódásunkat, szükségesnek látjuk elsőben azt, hogy annak megfelelő metafizikai alapvetést adjunk, azaz magával az emberrel foglalkozzunk, mint a kultúra eredőjével és forrásával.

Az ember mint *existencia* anantiisztikus középhelyet foglal el az *immanencia* és a

transzcendencia között, anantiisztikus annyiban, hogy lényege mindkettőtől teljességgel különbözik és ez a negáció-jellegű kettőssége szabja meg középhelyzetét. Azonban az embernek ez a középhelyzete semmiesetre sem jelenti mind az immanenciától, mind a transzcendenciától való teljes elszigeteltségét, mert az ember, mint *existencia* *existál*, létezik, él. Élete bizonyos *viszonyulásban* találja meg csak önmagát is, ez a viszonyulás irányulhat mind egy másik *existenciára*, mind az immanenciára, mind pedig a transzcendenciára.

Ez a hármas viszonyulás az emberi ént illetőleg a következőképen alakul: az immanenciához való viszonyulásunk az *önérvényesítés* síkjában jut levegőhöz, az *existenciához* való viszonyulásunk az *önátadás* dimenziójában lesz teljessé, míg a transzcendenciához való viszonyulásunk az *önfeladás* teljességében áll meg.

Mint életnyilvánulás e három eképen mutatkozik: az *önérvényesítés* mint *munka*,

az önatadás mint *szerepet* és az önfeladás mint *hit*.

Az immanenciához való viszonyulásunk a *térre* való hangoltságunkat jelenti, az existenciához való viszonyunk az *időre* való beállítottságunk jele, míg a transzcendenciával való kapcsolatunk az *örökkévalóságra* való betájoltságunkat pecsételi el.

A három, már említett kulturában ugyanezt a hármasságot találjuk meg, mint az embernek a viszonyulásában.

A görög-római kultúra, mintegy a mi kulturánk, a térre való beállítottságot mutatja. Míg a babilóniai-zsidó kultúra az időiség jegyét hordja magán és az egyiptomi kultúra csak az örökkévalóság jegyében él.

Ezután a szükségesnek látszó alapvetés után megkezdjük feladatunk megoldását, amennyiben mindhárom kulturát külön-külön vesszük szemügyre és azoknak vizsgálatában próbáljuk megtalálni azokat a lényeges motivációkat, melyek egyrészt állandóan mozgatnak egy kulturát, másrészt gondolkörét, életmegnyilvánulásait meghatározzák.

A görög-római kulturát vegyük elsőben bonckésünk alá, mint azt, amelyet leginkább szemlélhetünk, mert magunk is ebben élünk. A görög-római kultúra embere *a térben él*. Hogy ezt megérthessük, magát a tért kell ismernünk legelőbb. A tér mérhető, önmagunktól elszigetelhető valóság. A tér valóság. Valóság az objektivitás bélyegével. A tér a valóság primér objektivációja. Sehol nem lehet olyannyira szcientikus alapvetésű, objektív tudományos vizsgálatot végezni, mint éppen a térben. A tér *önmagában* egy dimenziális, nem fizikai értelemben, mert úgy tridimenzionális. Könnyen, vagy legalább is elég könnyen áttekinthető. Egysíkú, amelyen való áttekinthetőség aránytalanul kicsiny nehézségekbe ütközik. Ebből következőleg a tér egyik főjellemvonása a *monizmus*. Ebből, a térből következő monizmusból táplálkozik egész gondolkodásunk, amely mindig következetes marad *monista* voltahoz, legyen bár *idealista*, vagy *materiálista*, mindig makacs következetességgel csak azt az egyet látja maga előtt, amely éppen filozófikus, avagy természettudományos beállítottságának leginkább megfelel. A térből következő *logikus* vonás ömlik el rajta, amely mindent apróra mérlegel, araszoló léptekben halad tovább, hangyamunkával viláépítésre készül. A logika az emberi rációnak az istenítése, amely aztán a maga elvakult döreségében önmagát mindenre elégségesnek ítéli, de nincs ereje ahoz, hogy leszakítsa a szemérről azt a mindent elsötétítő köteleket, amely örökre meggátolja abban, hogy lásson is valamit. Egész gondolkodása *matematikus* a mérhetőség és a mérés jegyében és ennek következményében áll elő a görög-római kultúra végét je-

lentő *technokrácia*, nem a szó gazdasági értelmezésében. Ebből a sárkánybarlangból jönnek elő az istenített gépek egész hosszu sorban. Ebből a légkörből pattant ki Maeterlinck „*soffőr-típusa*.” Ez szülte a civilizáció áldásait és átkait. Ez ad műtőkést az orvos kezébe és golyószórót a katonáéba. Ugyanez a kémia készíti nap mint nap az orvosszereket, amelyekkel százak életét meg lehet menteni, és azokat a gázokat és robbanó anyagokat, amelyek százezrek életét vannak hivatva elpusztítani. Ennek a felszinen járó gondolkodásnak és életszemléletnek a gondolkodásban tökéletesen meg is felel a *formális* gondolkodásmód, amely csak a külsőt látja meg, amely nem is törekszik nagy összefüggések meglátására, vagy ha meg is cselekszi, akkor is teljességgel megegyezik téries beállítottságunkkal. Egész élete a *munka*, az *önérvényesítés* érdekében folyik. Nem is ismer más célt, mint hogy mindenek leigázásával bizonyítsa be azt, hogy ő a teremtés koronája.

Talán mégis legkényesebb vonása az *Örökkévalóság kapujához*, a *halálhoz* való viszonyulása. Ez a viszonyulás a *haláltól való futás*, amelyet megmagyaráz a tériségünkből származó monizmus. Csak ezt az életet látjuk magunk előtt, amelyet élünk, gondolkodásunk monisztikus mivolta egyenesen kizárja egy másik világ létezését. Csak egy ilyen kultúrában születhetett meg a hedonista életideál, a „*corpe-diem*” életelv és az „*après nous la déluge*” mondás, mint annak kifejezése, hogy csak ebben az életben kereshetünk valamit. Egy pogány és profán korszak lelkét árulja el annak minden megnyilvánulása.

A *babilóniai-zsidó kultúra* vizsgálódásunk második állomása, ezen a helyen elsősorban az *idővel* foglalatatoskodunk. Az időben egy nagy kettősség rejtelmes szálai feszülnek meg. Itt szembeszegül és mégis egybefolyik egymással az idősor és az örökkévalóság *dualizmusa*. A csodálkozó ember a pillanatban, mindkettő *ellentétében* (nem szintézisében) fogja fel a kettő csodáját, e két egymástól oly távolálló lázas lüktetésében viharzó harmóniáját. Az idő nem idősor, amely reális, de egysíkú, egydimenzióju térré züllesztí alá az időt, amely így megfosztva áll igazi időlényegétől. Az idő nem örökkévalóság a maga tökéletesen büszke ismeretlenségében. Nem, az idő a föl-föltünő pillanat, amelyben ott feszül meg az egység kettőssége és a kettősség egysége. Az idő így egy csodálatos *dualizmus* jegyeit viseli magán. Ebből az idői dualizmusból merít az egész babilóniai-zsidó kultúra, amely mindent és állandóan dualisztikus kettősségben lát meg. Itt van a *jó és rossz tudásának a fája*. Itt találkozunk a sötétség és világosság fiainak a harcával. Ez a kultúra a maga teljes mélységében dualista. Ez az idői mivoltából származó dualizmus szüli *meta-*

fizikus gondolkodását. A metafizika a lét rejtelmes műhelyébe kíván bepillantani, nem a természettudósok sokszor vakoskodó szemével, nem rendszereket óhajt alkotni, hanem csupán látni és nézni akar. A számok vizsgálatánál azok *kabalisztikus* vizsgálatát és felfedését látja szükségesnek. A kabala tulajdonképpen a számok lényegét önmagában vizsgálja, minden különösebb és komplikáltabb matematikai művelet szem előtt tartása nélkül. Az egész idői kulturájú babilóniai-zsidó kultúra a *lényeg*et vizsgálja, annak szenvedélyes keresésében mélyül el. Nem elégszik meg a láthatóval, hanem mindenképpen azoknak legmélyére igyekszik. Igyekszik mindenben megtalálni a végső lényegét. Egész élete az *önátadás* mozzanatában, a *szereteten* lélezkedik.

Babilon maga is az Isten kapuja volt (*bab* = kapu, *ilu* = Isten: *babilu* = az Isten kapuja), amely kapu a halálba és azon át az Istenhez, az örökkévalósághoz vezetett. Ez az állandó *halálba készülődés*, amely uralkodó motívum váltja ki a büntudatot, amely elsőben a babilóniai zsoldároknak tör elő elementáris erővel, ez ad hangot a fenséges bünbánati zsoldároknak. Felcsendül a „mélységből kiáltok Hozzád, Uram“ keserve. Itt látja a földi életet a prédikátor írója *vanitatum vanitasnak*, minden, de minden elmosódik, az Örökkévalóság, az Isten kapujának kulturájában, ez a világ elveszíti az értékét, mert állandóan a halálba készül ennek a kulturának minden egyes fia.

Az egyiptomi kultúra az örökkévalóság vizsgálatában lesz érthetővé. Az örökkévalóság nem egység és nem is kettősség. Nem egy és nem kettő, mint a hindu filozófia mondja az Istenről, „*advaita*“, *kettősség nélküli*, amely jelenti a kettősségnek az elismerését és tagadását is egyben. Valami csodálatos vonása van az örökkévalóságnak, amely túl emeli mind a téren, mind az időn. Az örökkévalóság kettősség nélkülségét találjuk meg az egyiptomi kulturában. Ezt a kettősség-nélkülséget fejezi ki az a tény is, hogy Egyiptom minden egyes műve az örökkévalóságnak látszott készülni, továbbá az is, hogy Egyiptom első napjaitól kezdve ugyanazt a változatlan, mozdulatlan, de mégis élő kulturát tartja szem előtt és műveli, amely a kettősség-nélkülségben jelentkezik. Ebből következőleg kulturájuk egybe tudta foglalni talán először a vérében fagyott Oziris megcsontított testét annak kétségbeejtő borzalmasságával és a fölébe hajló lótusz bágyadt fehérségben játszó szépségét. Ő látta meg a maga sokszor fertelmes állatisteneiben az apokalipszisek lelkes állatait. Ennek megfelelően gondolkodása sem nem logikus, sem nem metafizikus, hanem *misztikus*. Ez a gondolkodás látta meg az Istenség nagy misztériumát

először. Itt halljuk „a titkot mondok néktek“-et először. Ez a gondolkodásmód értette meg csupán a legborzalmasabb halálból való feltámadás misztériumát. Ez a vonás előmlik egész gondolkodásmódján, maga előtt látja a misztériumokat és keresi azoknak megoldhatóságát és misztikus elmélyüléssel meg is találja azt. Szemeit az égre fordítja és onnan várja a világosságot. Az egyiptomi szfinksz, a *hórem-khu* kelet felé fordítja az arcát és várja a naponta felkelő napot és várja a majd felkelő Napot. Ex oriente lux és várja, míg maga a felkelő Nap, a tamariszkus bokor, az első zsenge el nem megy a világosságot adó Egyiptomba a szfinkszek elé. És elment és hírül vitte Egyiptomnak, a hold eltünhetik az égről, mert im felkelt a nap. Ezzel betöltötte Egyiptom hivatását, az Isten fia vette ki a kezéből megjelenésével a fáklyát, amellyel addig világított. A számokban a *számmisztikát* látják, amelyek csodálatos összefüggések fényében élnek. Ez a gondolkodásmód a *szimbolumban* keres és talál meg mindent, a piramis, a szfinksz, a scarabeus mind a szimbolumok életét mutatják. De szimbolum minden, ami szemmel látható, nem csak *eroterikus*, de *esoterikus* jelentése is van. A két jelentés azonban nem más, hanem ugyanaz, amely szintén csak a kettősség-nélkülségben érthető. Élete az önfeladás, a hit élete, amely minden élet mozzanatát egyként betölti és uralodik rajta.

Az örökkévalóságban benne élő Egyiptomra nézve a halálnak nem volt jelentősége, számukra a *halál az élet esoterikus magyarázata* volt, amely aztán teljesen kizárta az attól való távolodást, mintegy menekülést, de az abba való futást is. Egyiptom a *halálban* élt, amely élet épen ezért tökéletesebb élet volt. A halál volt számukra a teljes élet, amelyet ilyképpen meg is éltek.

Ez a három kultúra az, amely talán lényegében mindig az emberi törekvés kifejezője, és amely elvezet minket ahoz a fordulóhoz, amelyben most élünk. Ez a fordulópontra egyben határkő, amely után lévén az embernek csak három irányú viszonyulása valamelyik a másik kettő közül, vagy az idői, vagy az örökkévalósághoz viszonyuló kultúra veszi át az életéhez szükséges mezőnyt.

Melyik a kettő közül? A jövő adhat reá csak feleletet.

*

Ha pl. a görög-római kulturában a logikus mivolt mellett metafizikus vonással találkozunk, annak mindig csak dekadens, destruktív jelentősége van, amely dekadencia azonban minden egyes kulturában, magától érthetően, más más formában, de a sinus görbe változásához hasonlóan vissza-vissza tér.

Szikszai István.

Héja helyett.

1.

— Isten! — harapott bele mohón epeizű magátemesztés során ebbe a mindenrefelelet szoba és úgy érezte, hogy valami nagy békesség tehetetlenkedik benne.

Töprengő, poétás legény volt, mint minden húszegynehány esztendő nagyotakaró. Tudta, hogy magyar és fiatal. Mint lépvesszőhöz, ragadtak hozzá repdeső, pihegő holnap gondok. Néha úgy érezte, hogy tán meg is szakad, szét is reped a kibontakozó küldetés sodrában: hogy lesz — mint lesz? vagy egyáltalán sehogysem lesz? egész jövődönk elvétel ebben a fásult, komisz jelenben?? Nem!! nem!! Merész lendülettel lökte félre maga elől a keserű következtetések nincsen-tovább, nem-szabad-tovább kishitúségét és nagy lázban, zaklatottan várta-hitte vágyainak jövőt-építéshez elengedhetetlen netovábbját, hogy egyszer megmondhassa: nem békességet!

Es az a tavaszi dél, meg az Isten neve olyan öregasszonyosan, lebeszélőn ölelte körül mégis, mint kiskorában az édesanyja. Nem volt gondolata. Csak állt, mint földből kinőtt jóság a gizgazos, szemetes, falusi szülőudvaron. Bozontos hajával langyos szelek incselkedtek. Tudta, hogy véletlenül botlottak így szerelmesen egymásba: ő és ez a napfényes mindenben-megnyugvás. Mégis beletemetkezett a pillanatba s két szemével, mint szomjas föld a záport, telhetetlenül itta fiatalágába a békességet. Kocsik dőcögtek az úton a kapujok előtt. Háncsos, imádkozó törzsekön meresztették águjjaikat a fák az ég felé. Mint tanyát kereső, kivert méhraj, próbáltak agyában ágyatvetni sok kíváncsi titkok: — elűzte őket, undort is érzett. Munkába baktató gyalogos emberek — egyik sem sietett — fürkészőn köszöntek be hozzá az udvarra jónapot: — nagy csoportban akkor-érkező golyák húztak el felette és ő elfelejtette a máskori aggyonistént is. Csengőszót hallott. Sok kocsik dőcögtek az úton a kapujok előtt. Pántlikás, jókedvű lovak taposták agyon a hétköznapok kétségbeeséseit: lakodalom volt a faluban és a vőfély borosüveggel hadonászva, torkaszakadtából kurjongatta, hogy sohse halunk meg. Badár Danyi pedig — körülcirógatta gyermekkori sok duhajos furcsaság — a tavasz-szagú végtelen békesség kívül nem érzett semmit sem. Mint tiszta homorú tükör, görbült meg felette a lilakék ég. Szinte látni vélte abban sápadt arcvonásait, fiatalágának hiába-harcait. Minek, ugyan miért hadakozott eddig?? Hiszen az élet egy festeni való szélcsend: békesség. Itéletté izmosodott benne a lemondás: szép lehet tavasszal, fiatalon, békében Istennel, emberekkel, az egész jelenlét békében — meghalni.

— Meghalni?? — csodálkozott el benne csintalan fintorral, cinikusan a másik énje — meg..hal..ni?! Huszegynehány éves fejje! Hogy markukba nevensenek a tehetetlenek, akik nemcél-jövön rágódnak s pusztuljon el, mert veszni indult minden?

Hirtelen nagyon érezni kezdte megint, hogy a fiatalságnak nem való a béke. Nekünk nyugtalanság kell, birkózás és erőlködés. Nem szabad minékiünk egy pillanatig sem tavaszi hangulatok istenes tétlenségei közt hemperegnünk. Követeli a Holnap, hogy hideg hóval, faggal verjük tele téli zivatarként, kiméletlenül az álmos jelen csipás szemeit, hogy legyen, mert másképp nem lesz — hiába várunk messiásokra jövődönk!

2.

A kutrováték enyhéből pislogott rá, lihegve, piros nyelvet öltve a világra Bátor, a kutyájuk. Léptektől megriadt tyukok krácsolva rebbenetek szét az udvar közepén. Egyszerre megállt mellette lehangoltan és rosszkedvűn az édesapja. Öreg Badár Vince fürkészőn, kiállhatatlan szurósan forgatta apadt, veres szemeit. Agyarával olyan erőlködve harapta a szájában lógó pipaszopókát, hogy csakúgy dagadtak ki arcából a megfeszített pofacsontok. Danyi, a fia mindent értett. Elsápadva összerezzen: jaj Isten mi lesz, ha felüvölt most az apja? ha megrázza vászoningujjas kezét fenyegetően?? Ahogy ott álltak szótlanul, nem merve egymást megszólítani, rövid és tömzsi volt az árnyékuk, mint tavaszi délkor mindenkié. Sütött a nap. Badár Danyi fejében, mint áradt zavaros hullámok, üzték egymást a gondolatok és lehetőségek: mi lesz? Öreg Badár Vincének szikrázó kova volt a tekintete, Danyié meg száraz tapló: lehetetlen volt lángra nem lobbanniok. Hiszen régen sejtették, egy idő óta meg nagyon érezték, az apja is, ő is, hogy végképp nem illenek már ők egymáshoz. Badár Vince hatvanesztendő, régen jómódú, aztán eladósodott vén paraszt volt, aki örült, ha Isten újjigvaló kenyérrel megáldotta és az uraknak alázattal nagy kalapot emelhetett. Danyinak, a fiának még egy esztendő hiányzott, hogy pappá avassák: — lüktettek benne, mint a szívverése, mindenünnen kiűzött merész holnap tervek. Paraszt és pap; öreg és fiatal: mindketten magyarok, pusztulásra szántak. Ha idegenek lettek volna, rögtön belátták volna nagy egymásrautaltságukat. De mert apa és fiú voltak — pajkos napsütésben, tavaszi délkor, ahogy ott álltak közel szemben utóljára, mint két ellenséges mágnesű taszító, csaképphogy fel nem lökve-szurva egyikamásikukat a nézésükkel — jóvátehetetlenül érezték az átkukat, hogy semmi közük nincs tovább egymáshoz. Hiszen majd szétsattantak a mondanivalójuktól, amiket el kellett egymásnak mondaniok. Az

tán meg jöjjön, ami jönni akar! Mintha a pusztuló pillanat jajdult volna fel számonkérőn, ordított nagyot, kitagadót a vén paraszt:

— Fiatalúr!

— Édesapám — próbálta magát az oldalba-rugott eb nagy szégyenével, bocsánatkérőn visszakönyörögni Danyi, de elakadt a szava, mikor dagadó torokkal nagyot dobbanva lábával ordítani kezdett az apja:

— Nem vagyok apád! Verjen meg az Isten! Nem vagy a fiam! Van tebenned érző szív, amiér ennyire megrontottál? Hova tetted az utolsó sütetlisztem a kamarából? Gazember! Még tizennyolcban a veresek se bántak így velem. Azok se vették számból ki az utolsó falatot. Ilyen fiút neveltem én keserves ve-rejtékeimmal? Nincs tovább helyed a házam-nál! Takarodj ki a portámról! De azonnal!! Még se mégy? He??

Nagy csattanás hallatszott. Badár Danyiból minden erőt kiszittak ezek a száraz átkok. A pofohból sem érzett arcán bágyadt zsibbadás-nál egyebet. Mikor felocsúdott már egyedül volt. Zúgni kezdett a feje. Ahogy szétnézett, látta, hogy kint áll az országút szélén. Az apja pofozta-rugdosta ki eddig? vagy magától támolgott ki? Nem tudta. Csak legalább hal-lotta volna bezárulni-csattanni a kitagadó ház kapujának kilincset! Erősen szemébe tűzött a déli nap. Távoli mezők tavaszi illata feküdte meg a lelkét. Befelé nézett. A ház felé. Nincs több mondanivalója az apjának? Mi volna? Jól megrágott minden szót. Báró, a kutyájuk vad csaholással rojtott a kapura. Nem volt ott senki, csak ő. Őt ugatja hát ez is: az állat is ilyen hamar megundorodik a gazdá-jától? Poros egyhelyben kigyózott előtte a sorsa: a soha őt ide vissza nem vezérlő or-szágút. Indulni akart. Nem vitték a lábai. Bucsúzóul legalább az édesanyját szerette volna, de nem merte (be kellett volna menni!) megcsókolni. Csak állt egy helyben. Várta, jól esett volna néki, ha kiömlik belőle a sírás, mint megszárt jószágból a meleg vér. Régen tisztában volt vele, hogy be fog következni ez a megmásíthatatlan, búcsúzás nélküli válás, mégis most, mikor mennie kellett volna, úgy jajdult fel benne éleset, számonkérőt nagy kitagadottsága, mint mikor mulatásnál kár-hozó lelkek koccintják össze a kárhozott bo-ros poharakat. Nagy bűne van? Nem hitte ma-gának sem. Nagyokat, ütemeseket vert a szíve. Dideregve, fázva a sorsától józan önváddal szidta magát: hogy is tehette? megátkozza ő is azt a tegnapi napot? azt az egy sütet lisztet?... Miért?! Dacos csakazértissel bontakoztak ki benne a holnapi percek. Hát... igen... Az apja őt mindig szidta, amiért egyre csak a Bibliát bújta. Ő ilyenkor visszaperdolt. Óreg Badár Vince semmi jót nem tudott kinézni abból a sok irkafirkából, amikre Danyi elpa-zarolta összes számottevő perceit. Danyi

ilyenkor szép fiatal eszméssel tüzelte az öreget. A legtöbb baj és összeütközés pedig a koldusok miatt volt. Óreg Badár Vince a házához betérő szerencsétleneknek min-dig kis darab kenyeret adott, — Danyi meg olyan nagy karéjokat suhintott, hogy maradt is — nem is a pilléből. Apja az ételmara-dékokat mindig a moslékba szánta, Danyi pedig összegyűjtötte egy serpenyőbe és jól-tartotta vele az arra járó rongyosokat. Szó-val nem tudtak egymásnak inyére se szólni, se cselekedni. És jött akkor a tegnapi nap. Kukoricát egyelni voltak az apja is, az anyja is. Ő otthon maradt házórzőnek. Aztán vívódó gondolatai során egy tépett, rongyos falube-lije, Magyar János állott meg előtte: sírva-panaszkodva öt neveletlen gyermeke számára kéregetett kenyeret, meg lisztet. Őt neveletlen gyermekek, éhesek: ők a magyar jövőendő előre kifaragott fejjái! Badár Danyi akkor a men-teniakarás szent tűzével merészet, szépet tett: minden szütyöstől odaadta a kamarából utolsó sütet lisztjüket... De tudhatta volna! Majd most meg mi lesz az apjáékkal? Szájukból nem kellett volna mégsem elrabolni a fala-tot! Mégse; mégse tehet róla! Bűn az, hogy nagyon szeretne másokon segíteni? Saját ma-gát, lelkét, testét, mindenét is szívesen hagyná darabokra vagdaltatni: ha jól laknának vele az éhezők. Hogy ne fájfát és temetőt épít-sünk a jövőnkbe, hanem Életet. Csak leg-alább a tizennyolcas gazemberekhez ne ha-sonlította volna a tulajdon apja! A szemeit fekete kíváncsisággal meresztette az égre: megátkozza hát ő is azt a tegnapi napot? Soha nem érzett rémület nehezdedt gondo-lataira a falujában, ahol — anyja beszélte előző este — télen fázó, inséges párasztok kemencébe fűtötték a gólyafészkeket is. Most mihez fogjon? Kezeit a testével derékszög-ben oldalra nyújtotta ki. Az ökle összeszo-rult. Úgy nézett ki, mint egy kereszt, ame-lyikre Krisztusként most minden felfeszítődik. Riadtan szűkölt benne millió nyugtalanság: Isten? . . . béke? . . . meghalni? . . .

Nem!! nem!! Áldassék az a tegnapi nap és áldassanak a holnapi napok is! Áldassa-nak, akik nagyot, merészet mernek tenni az Életért. És úgy érezte abban a fekete pilla-natban, mikor elszántan neki vágott a bizony-talanságnak, hogy fekete lelkét-jövődjét fe-hérre havazza az az egy sütet tiszta búza-liszt, amelyikből kacagva laktak jól a Magyar gyermekek.

3.

Akkor nagy csetepaté-zsinat keletkezett a szomszédjuk udvarán, Székely Balázské-nál. Három gyermek, meg az asszony torkaszakad-tából kiabálta:

— Héééja! Héjja! A csirkénk!! Héééja!
Badár Danyi széjjelnézett. Tiszta volt a lég.

Egy árva gólya a csőrében bizonytalan magasban csakugyan csirkével cipekedett. Nem csoda. Akkor tavasszal olyan nagy szárazság volt, hogy a pocsolyák is kiapadtak. Nem tudott békát fogni: hozzányult ahhoz, amihez nem szabad. Nagy durranás hallatszott: puska-lövés. Kiabálás: héééja. Badár Danyi riadtan nézett szét. Meggyorsította lépteit. Székely Baláznak vállához volt még akkor is emelve a puska. Lelőtte a légben kóválygó gólyát héja helyett. De mért nem azt kiabálták, hogy: gólya, gólya. Badár Danyi egyszerre mindent tisztán értett. Néha a szelid gólyák is ragadozó héjává válnak. Ilyenek az emberek is. Ő jó szeretne lenni. De épp a jóknak van ezen a földön héja-halála. Nagy kitagadottságának minden hitét megkeserítette az eszébe-ötlő kérdés: mi lesz, ha majd őt is elteszik lábaltól (véletlenül? készakarva!) héja helyett?? mert a holnapi tavaszt hirdetni érkezett s egyszer megtalálja (mert nagyon szeretné megmondani!) hogy sokan vannak, akik éhesek.

Nagy úr a jó Isten.

Emberek, jó lenne, ha nagy jövőtlenségünkben szegény magyarok vigyáznánk egymásra, segítenénk egymáson, mint a bajbajutott édes-testvérek.

Tóth Gusztáv.

Isten.

Van, akit szeret az Isten,
Van, akit öröktől gyűlöl.
Engem nem szeret s nem gyűlöl.

Van, akit fiának fogad,
Van, aki mindég Isten-árva.
Én nem vagyok fia s nem árvája.

Van, akire csak áldást oszt,
Van, akit mindég megátkoz.
Engem nem áld és nem átkoz.

Van, akire csókesőt küld el,
Van, akinek örök gyehenna.
Nekem nem csók és nem gyehenna.

Engem soha meg nem korbácsol
és nem simogat soha a keze,
mégis érzem: élve-halva
én vagyok néki mindene,
én vagyok néki mindene.

Orgoványi György.

Este a tanyán.

Messziről
a csöndet tarkázza kutyaugatás.
A sötétség enyhén imbolyog.
Semmiről,
senkiről nem ver problémát agyad.
Ez a nyugalom. Nem is gondolod,
érezed:
roskadt vállú vén tanyaházak
egyszerű foltja nem, nem lázad.
Végtelen
egyszerű, amint ott álsz a kapudban,
és megtámaszkodsz a régi rúdiban.
Nyugalom.
Nyugodtan szundít vertfalú tanyád...
Hátulról jön... és megcsókol... anyád.

Békés Géza
V. é. t. n.

Az én palástrom.

Az én palástrom régóta készül már;
Selyme a legdrágább, legfényesebb selyem:
Az aggodás szövi széptervek nyüstjében
Két ragyogó meleg, anyai szemem!...

Az én palástrom a legszebb palást lesz;
Pedig nincsen rája semmi dísz, semmi ék,
Csak ép amit apám homlokának
Gondbáronyára himez a büszkeség!...

Az én palástrom akkor is palást lesz,
Hogyh a megszaggatják véreskarmú kezek!
Soha el nem nyüvik, soha meg nem fakul!...
Mert amiből készül: tisztán szeretet!

Vincze József.

Össze-vissza.

Ajtónyitással kilopott víg zene
Olykor visszazeng a szívemben,
Mint koldúsnak kenyérhulladék: nesze!

Port szóró szélben esőmosta arcok
Fagyos kezekkel takarása:
Mindennap új ellen induló harcok.

Sötétbe elcsókolt nagy csókolások
Álmodozó órák szent tüze:
Festett bálványok előtt áldozások.

Reggeli fényvel elfutó madár-dal
Után vad, déli kábulat:
Letépett virág zúgó szennyes árban.

Fekete kendős fej, tört, kérges lábak,
Koporsó után porbahulló könny:
Ólomból formált aranyozott szárnyak.

Eresz alatt a félig levert fészek
Szalmaszállal kötve omló falhoz:
Mindennap újra visszatérő élet.

Horváth László

V. é. t. n.

Költői sors.

Kinyíltak szemeim, kinyílt a lelkem,
kinyílt körülöttem az egész világ,
én nyitott szemmel — ímé — megérkeztem
a bizonyossághoz.

Költő vagyok, már tudom, szegény költő,
acélveretű szavak Dzsingisz-kánja,
ki akkor rohanok szét a világba,
mikor akarok.

Költő vagyok, aki a vad hegyeken
él és onnét zengeti le a völgybe
hegyi dalait, hogy minden szebb legyen
ide lenn a völgybe.

Én mindenki helyett állok és lépek,
az én nagy esésem a más esése,
nékem is fáj, ha mást gyilkol az élet
könyörtelen kése.

Az vagyok én, akiben még a bűn is
jóra válik, a halál meg himnuszra gyűjt;
bennem születik a Jelen s bennem lesz
halálszagú a Múlt.

Én vagyok az örült, ki temetőt ások,
én vagyok a csonka halottarcú szó,
az el nem mondott, hamvadó sirások
éjféli órája.

Én vagyok az ember, aki megfáradt
fejével hurrát biccent a semmire
s akit szép hegyéről kegyetlen vihar
sodort a völgybe le.

Én vagyok a kő, a fa, tél, a nyár,
lenn a fekete föld és fenn a kék ég,
én szítom a háborút és én adom
lelkednek a békét.

Engem pegazus-szárnyon visz a hőség
előre-hátra s mint kutya a koncot
tépi fogával testem húsát-bőrét
a hatalmas élet.

Költő vagyok, ki többet él, mint mások,
nem szebben, de búsabban, lángolóbban,
mint ittmaradt fecske fehér vetés fölött
a decemberi hóban.

Költő, ki meghal mielőtt szeretne,
de holt szerelme visszahívja újra,
aki sötét, magányos és végtelenbe vágyó,
mint az őszi szél és mint éjfélkor az ucca.

Orgoványi György.

Emlékezünk.

„Ideje van a megőrzésnek.“
Préd. 3:6.

1636-ban két könyv látott napvilágot. Három-
száz év telt el azóta és az évek sietnek elte-
metni azt, amit életre hívtak. Ma ideje van a
megőrzésnek. Az egyik könyv Geleji Katona
István „*Öreg Graduál*“-ja, a másik Medgyesi
Pál „*Praxis Pietatis*“-a. Két könyv egy év-
ben, egy országrészben, egy egyház két lelki-
pásztorától.

Geleji a nagy orthodox erdélyi ref. püspök,
a hajthatatlan meggyőződésű, „erősnyakú“
kálvinista pap típusa. Medgyesi az újhodás
szellemét képviseli. A pietizmus zászlói alatt
harcolt a megkövesedett orthodox felfogás
merevsége ellen. Két református lelkipásztor,
kiken át egy magyar bűnre is emlékezünk:
„két magyar nem tud egy nagy, isteni gond-
olat *együttes* megvalósítója lenni.“

Még itt a papíron is ellentétet képvisel-
nek. Geleji *Öreg Graduálját*, mint régiséget
őrzi a pataki könyvtár unikumai között. Egy
hatalmas nagy könyv, amit őriznek a forgató
kezekről, ami közkinccsé akart lenni és úgy-
szólván hiába fáradt vele Kolozsváron a
nyomdász, mert bizony kevesek énekeltek
belőle. A bevezetésben pedig *értékes tanul-
ságokat ad az éneklésre vonatkozólag*. Szer-
rinte négy haszna van az éneklésnek: 1. Ez-
által Isten dicsérete „tündöklőbbé tétetik.“
Sokkal „nagyságosabb és pompásabb“ az a
dicséret, mely fennszóval, énekszóval hirdet-
tetik. 2. Az éneklés megenyhíti a búsulást,
megvidámítja a lelket. 3. Megkönnyíti a „mun-
kabéli fáradságot.“ 4. „Mindennél drágább ha-
szon az, hogy a kegyes szübbeli buzgó énekek
által az Szent Lélek ugyan hozzá közösödik
(az emberhez) és az ő ajándékát belé önti.“
Az éneklés módjára két dolgot ajánl: 1.
„Az éneklés szübből legyen és nem csak szín-
ből.“ 2. jó kedvvel és ne komoran énekeljünk.

Medgyesi *Praxis Pietatisát*, a kegyeletes
emlékezés (Incze Gábor) az 1636-os debre-
ceni kiadás után ez évben Budapesten jelen-
tette meg. A múltból kiemelve közkinccsünkké
lett, hogy — mint Ravasz László írja elősza-

vában: „általa belegyökerezzünk és nagyra növekedjünk a Krisztusban.“ Olyan ez a könyv régi nyelvezetével, mint múzeum, de azért minden olvasójának meg kell éreznie, hogy nem nézegnivaló az csak, amin a szemünket jártatjuk: élő víz, ami áthullámszik rajtunk. Aki kegyeletes érzésből megveszi

nem jutalmaz, hanem ajándékot kap. Két könyv egy évben, egy országrészben, egy egyház két lelkipásztorától, háromszázéves távlatból mintha II. Rákóczy Györgynek az „Öreg Graduálok“ példányaira sajátkezűleg ráírt jellemadatára mutatna: „non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.“ A. D.

II. Rákóczi Ferenc imádságai.

Az elmúlt Rákóczi évben Közlönyünk nem adózott méltóképpen a dicsőséges fejedelem emlékének. Ezt a hiányt szeretnénk mi pótolni, mikor az ő *imádságait* latinról magyarra átültetve közzé tesszük. Ezeket az imákat az Önéletrajzzal együtt a párisi nemzeti könyvtárban őrzött eredeti kéziratból kiadta „Egy Keresztjén Fejedelem Áhításai“ címen a Magyar Tudományos Akadémia Történelmi Bizottsága. Budapesten, 1876-ban. A fordítás munkájában szíves segítségünkre volt Dr. Gulyás József gimn. tanár.

Ágyból való felkeléskor.

Úr Isten, ki ném az én érdemimből, hanem egyedül a Te könyörületességednek jótetszéséből helyeztél képed másául a földre, tégy engemet hasonlónak a te parancsolataidhoz szentségben, igazságban és könyörületességben, hogy szolgáljam ügyedet e napon is a tökéletességnek azzal a mértékével, amelyet tőlem megkívánsz.

Add nekem Uram a Te trónodnál levő bölcsességet, hogy legyen erőm kormányozni azokat, kiket a mi Urunk Jézus Krisztus szeretetében alárendeltél.

Óh Jézus Krisztus, fejedelmek igaz példája, segíts meg engemet a Te kegyelmeddel, hogy el ne fordítsam szívemnek szemét Tetőled, mert Hozzád kell és szeretnék is hasonlónak válni.

Előknek és holtaknak királya és bírója, adjad, hogy a Te életednek példája szerint tanuljam kormányozni és ítélni azokat, akiket kormányzásomra és ítéletemre bízál.

Óh Jézusom, aki az Atya szeretetében, mint az örökkévalóságtól fogva véle egyenlő Isten, engedelmeskedvén Néki, alkalmas időben az emberek iránti szeretetből emberré lettél, add, hogy a Te példádából az Isten és felebarátom iránti kettős szeretetet tanulván, mindeneket, amiket a mai napon végzek, szeretetből és szeretetben végezzem.

Mosdás és öltözködés közben.

Öntözd meg Úr Jézus az én drága véreddel megváltott és megtisztított lelkemet, hogy ne legyen az hasonlatos a földnek pusztaságihoz és a sivatag tamariszkjához, amelyik éltetőnedv hiányában elszárad.

Fordítsd el Uram tőlem a világi életmód sodrát, nehogy attól elragadtatva elbukjam, vagy, hogy eláradjon szívem a világ gyönyörűségeinek mezőin.

Óh bárcsak, mint a te fürdőd megtisztítja az én testemet, a romlottság és rothadás e tömegét, épp úgy a bűnbánatnak és fájdalomnak könnyei megmosnák lelkemet, mely annyi és oly nagy vétectől szennyeződött be az életben!

Most gyóles és bíbor az én ruházatom, végül mégis férgek lesznek a takaróm; adjad Uram, hogy az én méltóságomnak eme hívságaiban ne gyönyörködjem, melyeknek szükségét a bűn okozta, bőségébe pedig a kívánság vezetett.

Mely nagy volt Uram az én balgaságom, aki a halhatatlanságnak és ártatlanságnak ruháját, melyet nekem a kereszttségben adtál, jaj annyiszor felcseréltem ezekért a világi hiabavalóságokért!

Bocsáss meg Uram nekem s az én esztelenségemnek és könyörülj rajtam.

Uram öltöztess fel engem az üdvösség sisakjával és az igazságnak mellvértjével, hogy megvédettessék az által az én értelmem a rossz gondolatoktól, ez által megóvattassék szívem e világnak szerelmétől, amely oly nagyon ellene van a Te igazságodnak.

(Folyt. köv.)

Magyar betegség: adni, adni! úri módon mindig csak adni! Szegény, szegény: nem tudja eltűrni, hogy kielégítetlen kívánsága legyen annak, akit szeret.

(Móricz Zsigmond.)

Vannak férfiak, kiknek neve, mint az ekének vasa, csak azért fényes, mert sok munkára használtatott. Ennél a dicsőségnek nincs biztosabb neme.

(Br. Eötvös József.)

Könyvismertetés.

Dr. Hegyaljai Kiss Géza: Dicsőség Istennek! Templomi imakönyv ünnepi, vasárnapi, alkalmi előfohászok, imádságok, könyörgések és áldások. Debrecen, 1936. 336 o. Ára: ? — Megvalljuk őszintén, hogy nem vagyunk hívei a templomi imádságok könyvből való felolvasásának, kivéven azt az esetet, midőn a lelkipásztor saját leírt imáit imádkozza. Mi azért ennek a könyvnek értékét sem abban látjuk, aminek tán szerzője szánta: hogy segítségére lehessen más lelkipásztoroknak. Jaj azoknak, akiknél az imádságra való előkészület csak annyiból áll, hogy kikeresik, cetlivel megjelölik kétharangszó alatt a mondandó imádságot! Értéke abban van, hogy meglátjuk belőle egy pásztornak és nyájnak Istennel való szent tusakodását. Jelenkori imádságirodalmunknak nyeresége ez a könyv. Aki olvassa, annak lelkében engedelmesen visszhangra talál a felszólítás, mit vezér-igéül láthatunk a könyv első lapján: „Dicsőítsétek velem az Urat és magasztaljuk együtt az Ő nevét!” — Zsoltárok 34:4.

Williams György életrajzának magyarra fordításával és kiadásával igazán megemlékezésre és elismerésre méltó feladatot tölt be a magyar KIE vezetősége. A készülő könyv hozzánk küldött két első fejezetéből helyszűke miatt csak egy pár mondatot közölhetünk:

„...A bridgetwateri egyesületi ház felavatásakor Williams György így nyilatkozott: „Nehéz az embernek első szerelmét elfelednie. Bridgewaterben tanultam meg szeretni az én Uramat és Megváltómat azért, amit érettem tett. Itt ismertem meg a lelki élet döntő fontosságát. Két utat láttam meg ebben a városban: az egyik lefelé, a másik felfelé vezet. Tépelődni kezdtem s ezt kérdeztem magamtól: „Mi lesz belőlem, ha továbbra is lefelé tartok, hova kerülök, mi lesz a végem?” Hála Istennek, megtaláltam a helyes utat, de — jártam már a romlás útján is. Megláttam, hogy ez az út arra vezet, hogy a gonosz és angyalai közt tékozzoljam el örök életemet s feltettem magamnak a kérdést: „Van-e még szabadulás?” S itt Bridgewaterben feleltek meg azzal, hogy igenis van: „Valld meg bűneidet, fogadd el Krisztust megváltódnak, bizzál Benne, add át szívedet Neki.”

Mi magyarok, bűnös ifjúság sokat tanulhatunk Williams Györgynek életéből. Aki azért teheti, vásárolja meg e könyvet 250 P és 12 fillér portóköltéssel a KIE Szövetségnél: Bpest, VIII. Horánszki-u. 26. Kísérjen Isten áldása minden szent elhatározást! T. G.

Rugonfalvi Kiss István: A magyar nemzet hivatása. Nagy lelki gyönyörűséggel olvastuk Rugonfalvi Kiss Istvánnak a „Magyar Út” kiadásában megjelent tanulmányát, melynek címe: „Magyar nemzet hivatása.”

Könyvében reámutat arra, hogy korunk és nemzedékünk egy új történelmi kor születésénél van jelen és annak szemtanúja és első bajnoka kell, hogy legyen. Bemutatja, hogy a renaissance, humanizmus, reformáció, racionalizmus, liberalizmus, nacionalizmus, szocializmus és kommunizmus mind ugyanazon eszmekörnek fejlődési fokai. Épen a racionalizmus volt az, amely elvette a magyarságnak a keresztyénségben kapott hivatástudatát, amely nélkül pedig egyetlen nemzetnek sincs joga élni. Ez a keresztyénségben kapott hivatástudat a hitvédelem jellegét viselte magán. A racionalizmus a kulturát, annak nyugatról kelet felé terjesztését tűzte ki célul, azonban ez csak önámító szezonhivatásnak bizonyult. A nacionalizmus, a szláv és germán harcban a választóvonal szerepét juttatta nekünk, de mindez csak meddő keresgélés volt.

Bemutatja, hogy a múlt század elejének gondolkodói mennyire látták azt a veszélyt, amely Oroszország béviül abszolutista, kifelé forradalmasító politikájából kiindul, amely végül magát borítja lángba. Reámutat arra, hogy ez bekövetkezvén Magyarországnak az a hivatása, hogy a keresztyén hit védelmében bástyá legyen és elővéd abban a harcban, amely „nem a fajok, hanem a hit és a hitetlenség harca lesz!”

A könyv izléses kiállítása a Magyar Út mindig modern szellemét dicséri. Sz. J.

Luby Margit: Bábalette babona (bolond, aki kap rajta) Budapest, 1936. Szerző kiadása. 93. o.

A szerző nagy szorgalomú, fáradhatatlan falukutató, aki írásaival a falu színes életét, annak sajátosan egyéni jellemvonásait, szokásait, értékeit akarja feltárni, megismertetni. A legújabb könyve témáját is a faluból, a falusi paraszt ember lelkéből veszi. Ahány táj, falú, ember annyiféle a babona, a babona változata. Ezeket mind meg kell ismerni, mert csak a lelki élet megnyilvánulásából, ismerhetjük meg a népi lélek alkatát. Ilyen babona nyilvántartót, vagy ahogyan a szerző szellemesen nevezi! „babona kataszteri” kell készíteni minden tájról, faluról. Ennek a munkának akar első fecskéje lenni ez a kis könyvecske. Tartalmát ismertetni alig lehet, olvasni kell! Nehány fejezet cím: a rontó, szerelmi rontások, boszorkányos történetek, kocsisbabonakör, a lidérc, a táltos.

A csinos kiállítású könyvet mindenkinek ajánljuk. Cz. J.

Hírek.

Kedves Olvasóink!

Isten segítségével ez évben Ifjúsági Közlönyünk LII. évét éli. Az eddigi életét is az olvasók szeretete, ragaszkodása tette lehetővé, reméljük ezután is velünk lesz előfizetőink bizalma.

Az új évvel, új ruhát is kapott lapunk, hisszük, hogy megnyeri kedves Olvasóink tetszését. A Szerkesztőség elhatározta, hogy a lapot pontosan a hónap 15-ik napján jelenteti meg és pedig: szept.—okt., nov., dec.—jan., febr., márc., ápr., máj. és jún. hó 15-én. Természetesen szándékunk és tervünk csak úgy valósulhat meg, ha előfizetőink és olvasóink pontosan teljesítik előfizetési kötelezettségüket. Lapunk első számához csekk-lapot mellékelünk és kérünk mindenkit, hogy ne sajnálja azt a 3— P évi előfizetési díjat Ifj. Közlönyunktől.

Tisztelettel

a Kiadóhivatal.

Örömmel nyugtázzuk az okt. 10-ig beérkezett előfizetéseket: Dr. Erős József (Iharosberény) 10 P, Dr. Hilscher Rezső (Bp.) 3— P, Bernáth István (V.) 1.50 P, Kovács Béla (Bp.) 6— P, Bartha Gyula (S.) 3— P, Bodnár István (Sz.) 4— P.

Ravasz László főtiszteletű urat 15 éves püspöki jubileuma alkalmából szeretettel köszönti; életére, munkájára Isten áldását kéri a pataki ifjúság.

Hitvalló gályarab diákjainak emlékére emléktáblát emelt Főiskolánk. A leleplezési beszédet Darányi Lajos sárospataki lelkipásztor tartotta a jun. 14-ki ünnepélyen. Az emléktáblát Novák Sándor közigazgató vette át. — A relief Dabóczy Mihály szobrászművész alkotása.

Munkatáborát a nyáron is megtartotta Főiskolánk, amely programmban és munkahelyben a tavalyinak folytatása volt. Teológusokon kívül résztvevők voltak még: 2 joghallgató, több tanítójelölt és végzett gimnáziumi tanuló is.

Külföldön jártak a nyáron: Gönczy Árpád szenior Olaszországban; Kiss Barna, Szilágyi István, Tussay János teológusok Bécsben.

Stipendiumot kaptak: Hegedüs Imre Hollandiába, Konez Sándor Skóciába, Bertha Zoltán Amerikába, Erdélyi Dezső és Kódoböcz József Németországba, Vatai László Angliába.

Évmegnyitó ünnepélyét szeptember 15-én tartotta Főiskolánk. Imádkozott Dr. Szabó Zoltán főiskolai lelkész, Évmegnyitó beszédet mondott Dr. Mátyás Ernő közigazgató, székfoglaló értekezését tartotta meg Dániel próféciájáról Dr. Zsiros József professzor úr s az ünnepély végén buzdító beszédet mondott Farkas István püspök úr.

Leventeoktatótanfolyamát ez évben is, szept. 14-okt. 3 közt megtartotta a járási testnevelési kirendeltséggel karöltve Főiskolánk. A tanfolyam vezetője Fáber Rezső tüzér százados volt.

Kazinczy Gábornak, a 60-as évek nagy politikusának iskolakertben felállított szobrát szeptember 14-én leplezte le Főiskolánk. Ünnepi beszédet mondott Dr. Gulyás József c. igazgató. A szobrot átvette Dr. Mátyás Ernő közigazgató. A Magyar Tudományos Akadémiát és Kisfaludy Társaságot Dr. Mitrovics Gyula debreceni egyetemi tanár képviselte. A szobor Kazinczy Gábor PDOSZ előkének adománya. — Ugyanakkor lelepleződött le a Petőfi emléktábla, amelyik szintén Kazinczy Gábornak, a lelkes volt pataki diáknak adománya, annak emlékére, hogy a szabadság nagy költője egy éjszakát töltött a Rákócziak városában. — Vannak, akik azt állítják talán, hogy nem jó helyen van az emléktábla. Megnyugtatóul Szinyei Gerzson közlésére hívjuk fel a figyelmet, amelyik megjelent a Sárospataki Ifjúsági Közlöny 1915 novemberi számában: Petőfi 1849 július 9-én érkezett Patakra és Palkovics (Pálkövi) Antal professzorhoz szállt a Rákóczi utca 109. sz. épületébe. — Az emléktábla leleplezésénél Harsányi István dr. gimn. tanár mondott beszédet.

Ortutay Gyula, a „Magyarságtudomány“ szerkesztője Turi Sándor paszabi tanító kíséretében meglátogatta Faluszemináriumunkat.

Barth Károly a bázeli egyetem világhíres teológusa elsején és másodikán magyarországi körútja alkalmával meglátogatta Főiskolánkat is. Tiszteletbeli tanári székfoglalóját „Népegyház, szabadegyház, hitvallóegyház“ címen tartotta meg. Délután a Tanácsteremben mély értelmű feleleteket adott felvetett kérdéseinkre. E kérdéseknek, valamint Barth Károly munkásságának ismertetésére jövő számunkban visszatérünk.

Október 6-iki gyászünnepélyét az imateremben tartotta meg Főiskolánk. Ünnepi beszédet Gönczi Árpád szenior tartott.

Új tanerők a főiskolában. A minisztériumi engedély alapján felállított új angol tanszékre a gimnáziumi szék Barna Bélát választotta meg, a Csák István eltávazásával megüresült tanszéket Jakabffy Lászlóval töltötte

be. Irsa Tibornak a helyét az angol-interná-tusi sporttanár minőségben Tóth Antal foglalta el. Orbán István betegszabadsága alatt Bogdányi László tanítja tantárgyait.

1936—37. évi tisztikarok teológiánkon a következők. A *Hittanhallgatók Egyletében*: Elnök Jánosi Ferenc; alelnök Kalydy Miklós; titkár Vályi József; pénztáros Kóris Lajos; jegyző Hazagh Mihály. Az *Ifjúsági Akadémiai Olvasó Egyletben*: Elnök Rózsai Tivadar; pénztáros Orgoványi György; könyvtáros Czegle Imre. Az *Akadémiai Atlétikai Clubban*: Elnök Csontos István; alelnök Kovács Ferenc; pénztáros Ablonczy Dániel; jegyző Kovács István.

A tanítóképzős., Comenius“ Önképzőkör 1936—37. évi tisztikara a következő: Elnök: Fodor József V. é., főtitkár: Dobisz János V. é., főjegyző: Molnár Imre V. é., titkár: Molnár István IV. é., jegyzők: Dobróczky Gyózó, Barla Árpád IV. é., pénztáros: Balla István V. é., ellenőr: Veress József V. é., főkönyvtáros: Kiss Sándor V. é., Olvasókörfelügyelő: Szabó Ferenc V. é., háznagy: Marton Lajos V. éves t. n.

A „Turul“ sportkörének elnöke: Marton Lajos V. é., alelnök: Molnár István IV. é., titkár: Molnár Imre V. é., jegyző: Dobróczky Gyózó IV. é., pénztáros: Kiss Sándor V. é., szertárosok: Balla István V. é., Angyal István IV. éves,

A 234. sz. „Rákóczi Ferenc cserkész-csapat parancsnoka Harsányi László résztvett a nyáron rendezett orsz. vezetőtiszti táboron. A csapat ezévi táborát Erdőhorvától 5 km-re a Hutavölgyben rendezte 1936 aug. 3—15-ig. A tábor tárgyi eredménye főleg a gyakorlati ismeretek felelevenítése és környékismeret gyakorlása volt. Kirándulást tartottunk a Regéci várhoz, Regéckére, Fónyba, Korlátra, Boldogkőváraljára, ahol a várt is megnéztük. A tábor nagy élménye az általános akadályverseny volt.

Az 1935—36. isk. évi képesítő vizsgálaton a tanítóképzőben Csontos József nyug. főgimn. igazgató elnökölt. A miniszeri biztos dr. Veress István debreceni ref. tanítóképző-intézeti igazgató volt. Szóbeli vizsgálatra bocsátott 30 jelölt. Ezek közül 6 jeles, 16 jó, 7 elégséges eredménnyel képesítőzött. Javítóvizsgálatra utasított 1 jelölt.

Tisztikarok a Gimnáziumban. „Erdélyi János“ Önképzőkörben. Elnök: Király Kálmán VIII., titkár: Barczy Gyula VIII., jegyző: Boros Imre VII., pénztáros: Tukacs Béla VII., ellenőr: Rapoch Frigyes VIII., könyvtárosok: Petró Bálint VIII., Galuska Imre, Halász András VII., Király István VI. o. t.

Alsós Önképzőkör. Múlt évben a „III. b) osztály Arany János Önképzőköre“ igen sikeres munkát végzett. Ennek egyik látható eredménye a *Rügyfakadás* c. kis füzet volt. Ebben az önképzőköri gyűléseken elhangzott legjobb versek, rövid tanulmányok és novellák láttak napvilágot. Az idén a IV. osztály vette kezébe a szervezést, s megalakította most már az alsó osztályokra is kiterjedő Önképzőkört. Az egyesület ügyeit a IV. osztályból két, a többiekből egy-egy titkár intézi. E hó 4-én volt az első gyűlés, amelynek műsorán szavalatok, zeneszámok és felolvasások szerepeltek. Az Önképzőkör előreláthatólag kéthetenként fogja gyűléseit tartani. Titkárok: Ruttkay Kálmán, Kocsis Elemér.

Az „I. Rákóczy György Egyesület“ 1936 szept. 30-án tartotta alakuló gyűlését. A tisztikar az 1936—37. isk. évre a következőképpen alakult: ifj. elnök: Polák Géza VIII. o. t. Titkár: Szabó Ferenc VIII. o. t. Jegyző: Demeter Gyula VII. o. t. Könyvtáros: Horkay József VII. o. t. Pénztáros: Ruzskay István VIII. o. tanuló.

Örvendetes munka indult meg a pataki „Soli Deo Gloria“ Kollégiumokban. Isten segítségével sikerült végre a különféle utakon kereső S. D. G.-s körök közös célkitűzését keresztülvinni. Munkába léptek az eddig elzárkózott teológusok is. Induláskor jól esett Dr. Soós Géza ügyv. alelnök úr látogatása, ki összes kollégiumainkat végigjárva nem szünt meg hirdetni, hogy munkánknak egyetlen fundamentuma: Jézus Krisztus. Munkavezetők: Dávid Lili VIII., Balsay Margit VII. o. t., Kiss Sándor V. é. tn., Molnár István IV. é. tn., Pollák Géza, Deák Gábor VIII. o. t.-ök.

A 134. sz. „Hegyaljai Erő“ cserkészcsapat 15-ik munkaévet kezd el. A csapat Szabó Károly parancsnok úr vezetése alatt áll. Egyéb vezetői megbízásokat kaptak a csapat keretén belül Zana István és Egressy Lajos cserkész-tisztek rajvezetői, Bodor Tibor, Imry Ferenc, Zombori László, Sidó Lajos, Huszthy Géza és Szakszon Árpád őrsvetetői megbízást. Az idei munkaévre 48 cserkész és — apród jelentkezett.

A „Rákóczi Sportkör“ 1935 szept. 12-én tartotta alakuló gyűlését. A gyűlésen lefolyt választások során az egyesület tisztikara a következőképpen alakult: elnök: Imry Ferenc VIII. o. t., alelnök: Deák Márton VII. o. t., titkár: Daróczy István VIII. o. t., főjegyző: Balázs István VIII. o. t., aljegyzők: Szakszon Árpád VII. és Kiss András VI. o. t., pénztáros: Bessenyei Sámuel VIII. o. t., szertáros: Erdős Károly VIII. o. t., újságtudósító: Petró Bálint VIII. o. t.

